

Labyrinten

**LÆREPLANER
2012-2013**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INTRODUKTION TIL LÆREPLANER	3
2. OVERGANG MELLEM DAGTILBUD	6
3. BØRNEMILJØ	6
4. FOKUSPUNKTER FOR 2012 OG 2013: KOMMUNIKATION	7
5. MIDTVEJSEVALUERING AF FOKUSPUNKTET ”KOMMUNIKATION”	7
6. SLUTEVALUERING AF FOKUSPUNKTET KOMMUNIKATION	11

I. INTRODUKTION TIL LÆREPLANER

Pædagogiske læreplaner er vedtaget som en ændring i lov om social service 1. august 2004, og er en efterfølger af pædagogisk perspektivplan, som institutionen sammen med forældrerådet har forholdt sig til og debatteret. Institutionen skal udarbejde en pædagogisk læreplan for børnene, der giver rum for leg, læring og udvikling. Denne læreplan skal med udgangspunkt i sammensætningen af børnegruppen beskrive institutionens arbejde med mål for læring og indeholde overordnede pædagogiske beskrivelser af relevante mulige aktiviteter og metoder.

Læreplanen bliver evalueret og godkendt årligt af forældrerådet.

BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Det er en central opgave at styrke den pædagogiske indsats overfor børn med særlige behov. Ved hjælp af jævnlige observationer af børnene udvikling og trivsel her i børnehaven, planlægning af vores pædagogiske arbejde på stuerne og evaluering heraf, sikrer vi at vi som pædagoger ser og hører alle børn samt at vi altid er bevidste om, hvor de er i deres udvikling samt hvordan de trives.

Vi støtter op om de børn, der måtte have særlige udfordringer rent kommunikativt, enten verbalt eller nonverbalt, ved at inkludere dem i fællesskabet. Dette sker ved hjælp af en anerkendende tilgang til det enkelte barn, hvorigennem vi ønsker, at give barnet selvtillid og selvværd, således barnet kan og tør kommunikere hensigtsmæssigt med andre børn såvel som voksne.

BØRNS SOCIALE FÆRDIGHEDER

Børnene i børnehavealderen er interesserede medspillere i sociale sammenhænge, og vi voksne er opmærksomme på at udvide deres sociale sfære og udfordre deres nysgerrighed på andre mennesker og deres handlinger. Målet er den homogene børnegruppe.

Vi bruger bl.a. Trin for Trin-programmet som ved hjælp af billeder og dialog, viser børnene hvordan vi hjælper hinanden og hvordan vi aflæser hinandens følelser (konflikthåndtering og empati). Børnene skal støttes og vejledes så de kan klare deres egne konflikter og for at styrke deres sociale kompetencer.

Vi er opmærksomme på hvem der har brug for en hjælpende hånd for at komme ind i gruppen.

Vi laver bl.a. grupper med børn der normalt ikke søger hinanden og hjælper potentielle venner igennem forskellige aktiviteter med at blive nysgerrige på hinanden.

En af vores metoder er blandt andet faste pladser til spisning. Her hjælper børnene hinanden og børnene har noget ligeværdigt at være fælles om. Kommunikation foregår på mange planer og mad er fælles på tværs af alle kulturer.

Vi som voksne skal være bevidste om at vi er rollemodeller for den gode tone og kommunikation

BØRNS FØLELSMÆSSIGE UDVIKLING

De voksne i institutionen er nærværende og støttende for barnet og giver det mulighed for i trygge omgivelser at opleve og udleve forskellige stemninger. Barnets personlighed respekteres og dets horisont i børnehaveregi udvides i forhold til barnets alder og grundstemning.

SPROGSTIMULERING

Alle børn i institutionen er den del af de sproglige aktiviteter som sættes i gang af personalet.

Vi afholder forskellige temauger året igennem, følger årstiderne osv. med fokus på sproget og et udvidet ordforråd, samt en generel stimulering af det 3-6-årige barn.

Børns kommunikation udvikles igennem alle daglige aktiviteter og igennem al daglig snak og færden med børn og voksne, samt igennem leg og læring.

Vores børnehave er mangfoldig med børn/forældre fra forskellige kulturer, så de har vidt forskellige forudsætninger og baggrunde. Bl.a. giver dette kommunikative forskelligheder og udfordringer. Derfor er vores mål;

- At klæde børnene kommunikativt på, så de kan begå sig iblandt andre børn og voksne.
- At forberede børnene til skole og videre færden i samfundet.

Sprogligt arbejder vi bl.a. med historielæsning, dialogisk læsning, rim og remser, sanglege, frie lege, samlinger, sanslege, aktivitetsgrupper og førskoleundervisning.

Vi arbejder med temaer som kontinuerligt understøtter børnenes forståelse. Dialogisk læsning er et af temaerne.

Dialogisk læsning er en styret form for oplæsning for børn, der skal styrke de sprogsvage børn, i forståelse, ordforråd samt udtale af det danske sprog.

Hele personalegruppen er blevet introduceret til dialogisk læsning via et oplæg af Jette Løntoft, som er idegrundlægger til dialogisk læsning.

Ideer til hvordan vi som personale på stuen kan vælge at lægge vores fokus og udvælge bøger med forskellige temaer som understøtter:

- Verbalt sprog
- Nonverbal kommunikation
- Relationer
- Sociale kompetencer (leg, respekt, nærvær, opdragelse, læring, læringsprocesser).

KROP OG BEVÆGELSE

Vi lægger stor vægt på, i den pædagogiske praksis, at børnene i institutionen får mulighed for at udfolde sig motorisk. Vi laver eksempelvis temauger om 'krop og bevægelse' el. 'sund september'. Vi tænker kroppen ind i hverdagens aktiviteter, og det kan fx være en tur på legepladsen. Dagen skal have fokus på alsidighed ift. et børnehavens barns udvikling og trivsel. Vi har en naturskøn legeplads med plads til at klatre, løbe og spille bold med andre.

Vi danser, leger sanglege, har fokus på kroppens muligheder og begrænsninger. De får erfaringer med, hvad det vil sige at koble det verbale sprog med den nonverbale kommunikation og udvikler herigennem en forståelse og respekt for, at andre kan have forskellige "udtryk" og reaktioner end dem selv. De lærer at læse hinandens kropssprog samt at mærke efter følelser og behov hos dem selv.

I vores børnehave er der mangfoldige rammer med rig mulighed for at udfordre børnene til at bevæge sig. I bevægelseslege er der god mulighed for at tilegne sig læring i form af regler og normer, som hele tiden udveksles via det kommunikative sprog. Både verbalt og nonverbalt.

Krop og bevægelse er ikke alene en fysiologisk måde at forholde sig til og opleve verden, men også en sanselig adgang til verden. Kropslighed er en del af det at være til stede i verdenen med andre.

NATUR OG NATURFÆNOMENER

Vi præsenterer børnene for så mange ture som muligt. Vi bruger bl.a. vores udflytterbus hvor vi er på ture med børnegrupper hver dag, året rundt. Vi tager på naturlegepladser, skovture, stranden, besøger museer, slotte, akvarier, fisketure, fanger små dyr og insekter, tager jævnligt i Zoo så alle børn får en viden og indsigt i dyrenes verden, insekter etc.

Endvidere laver vi havearbejde, graver, får planter til at gro, laver bål, leger i sandkassen, sneboldkampe og kælker i snevejr.

Børnene lærer forskellige begreber at kende og oplever, leger og lærer på den måde at forstå dem. De mærker og fornemmer naturen og forskellige naturfænomener på egen krop.

KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

Børnene i institutionen bliver introduceret til kulturelle værdier igennem besøg til Zoo, Tivoli, teatre, diverse museer og så videre. Derudover er personalet i institutionen bevidste om hvilke udviklingsmuligheder legetøjet skaber. Vi lægger vægt på at børnene får både mulighed for at udvikle glæde ved selv at kigge/læse i bøger og at de får læst højt. Vi inddrager børnene til den danske kultur ved blandt andet at synge danske sanglege og børnesange. Børnene bliver ligeledes introduceret til de danske højtider, såsom jul, påske og fastelavn.

Vi holder Eid en gang om året hvor alle børn kommer med en ret til det fælles frokostbord, og vi får talt om at der er nogle der holder Eid og hvorfor de gør det.

Vores mål er at barnet kan udtrykke sig og får kendskab til den danske samt andre kulturer samt til højtider og udtryksformer.

2. OVERGANG MELLEML DAGTILBUD

I institutionen arbejder vi løbende med overgangen fra forældre til børnehave, der er stadig nogle børn der først stifter bekendtskab med institutionsverdenen når barnet skal starte i børnehave, men overgangen fra vuggestue til børnehave er mest almindelig. I det omfang det kan lade sig gøre, kommer vuggestuen og det nye børnehavebarn på besøg i børnehaven inden barnet starter, så barnet kan vænne sig til/se børnehaven, og alle barnets tætte venner i vuggestuen er selvfølgelig også med så de alle ved hvor barnet skal hen, når det stopper i vuggestuen. Den 01.01-2013 er Vuggestuen Kongehuset og Labyrinten en institution, hvilket gør samarbejdet helt naturligt. De fleste af vuggestuens børn kommer i børnehave i Labyrinten.

Vuggestuen Kongehuset bliver inviteret til forpremiere på Labyrintens sommerforestilling hvert år. Vi har teaterure og rytmikforløb sammen, vi arbejder løbende på et mere kontinuerligt samarbejde.

3. BØRNEMILJØ

Den 1. juli 2006 besluttede regeringen at der skulle være særlig fokus på børnenes miljø i daginstitutionerne. Formålet er at bidrage til, at børn i dagtilbud har et godt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer børnenes trivsel, udvikling og læring.

Der er krav til dagtilbuddet om at have fokus på børnemiljøet, og der er løbende kvalitetsvurderinger af børnemiljøet.

Vi har valgt at inddrage forældrerådet samt personalet i børnemiljøvurdering, så det er en fælles vurdering der ligger til grundlag for resultatet. Vi har løbende fokus på miljøet til forældrerådsmøderne, vi gennemgår institutionens indretning, diskuterer nye istandsættelser, nye ideer og fremtidsplaner.

I institutionen ligger vi stor vægt på vores børns miljø, de fysiske rammer er valgt ud fra et udviklingsperspektiv. Børnene skal kunne bruge deres krop, fin- og grovmotorisk. Hver stue har også et lille hjørne med en sofa med plads til læsning, eller andet sjov.

Stuernes indretning bærer præg af, at det er forskellige mennesker på de forskellige stuer, der har valgt at indrette dem individuelt med fokus på det æstetiske, meget enkle vægpynt og indretning er valgt ud fra at alle brugere i børnehaven skal føle sig velkomne.

Gangene er ligeledes indrettet med blik på børnenes miljø. Enkelt og med synlige infotavler til forældrene.

På legepladsen er der mulighed for at cykle, løbe stærkt, gå op på højen, kravle op i tårnet, gyngesamt sætte sig i skyggen i sandkassen og lave et sandslot. Vi har en rigtig flot drage der er klar til at bestiges, trætønder med alverdens planter med sjove udtryk samt forskellige sanseindtryk.

I juli 2013, fik vi ny legeplads, lavet med særlig vægt på børns trivsel, udfordringer, evner til fordybelse, en stor bålhytte med tag så der er mulighed for at lave bål hele året, på en æstetisk måde.

I institutionen gør vi meget ud af at børnemiljøet samt voksenmiljøet er i fokus. Vi er et hus med forskellige mennesker, med forskellige opfattelser af hvad et godt miljø er. Det vigtigste for os er løbende at have fokus på dette og løbende revurdere beslutninger om hvad et godt miljø er. Alle skal trives, og alle skal have en god dag.

4. FOKUSPUNKTER FOR 2012 OG 2013: KOMMUNIKATION

Kommunikation er vores overordnede fokuspunkt.

Vi har valgt at sætte fokus på kommunikationen i de forskellige børnegrupper imellem.

Herunder sprog, sociale kompetencer, natur og kultur som på forskellige måder er vores metoder og underfokuspunkter.

5. MIDTVEJSEVALUERING AF FOKUSPUNKTET "KOMMUNIKATION"

EDDERKOPPERNE

Uddrag af basisgruppens metoder i forhold til at arbejde med kommunikation i 2012

I basisgruppen er der 6 børn, hovedsagligt med diagnose inden for det autistiske spektrum. Hovedparten af børnene i basisgruppen har forskellige udfordringer i forhold til kommunikation og sociale relationer, hvorfor det faglige indhold i vores pædagogiske arbejde oftest indbefatter kommunikation.

Konkret eksempel fra kommunikativt fokuspunkt i praksis:

2 af børnene i basisgruppen har svært ved at skifte tur. Pædagogerne laver en øvelse med børnene hvor de spiller computerspil. De skal skiftes til at spille, den ene spiller mens den anden kigger på. For begge børn gælder det, at det er svært at vente på at det bliver deres tur. Pædagogerne laver et skilt hvor der står børnenes navne på og laver et system med en pil hvorpå pilen flyttes hen på det navn, hvis tur det er til at spille computer. Der sættes et æggeur på 5 minutter hvor børnene kan følge med i nedtællingen til turskiftet.

Den pædagogiske målsætning var: Børnene lærte at skiftes om en ting, at vente på tur, at blive bevidst om den andens deltagelse i "computerlegen", at der opstod kommunikation, børnene imellem, om et fælles fokuspunkt (computeren).

Handleplanen: Efter bevidstgørelse af børnenes udfordringer om turskift, at udarbejde et system som ovenstående beskrevne skema med pil og navne til at understøtte en tydelig guidning i forhold til målsætningen om at skifte tur.

Evaluerings: Børnene forstod guidningen og "reglerne" med at vente de 5 minutter på tur. For den ene dreng gik det nemt med at vente på tur og stoppe med at spille når uret ringede. Den anden dreng havde brug for meget voksenstøtte i starten, når han skulle stoppe og afgive sin tur til at spille. Han blev meget frustreret og græd når uret ringede. Efter nogle dage hvor øvelsen blev gentaget af ca. 1/2 times varighed pr. gang mestrer drengen turskift og får lært at håndtere egen frustration. Drengen slappede mere af ved gentagelsen af øvelsen, idet han

fandt ud af at det nok skulle blive hans tur igen. Efterfølgende opstod der overskud til at lave glædesudbrud i spillet og grine sammen, være spændte sammen – om nu eksempelvis banen i spillet blev gennemført.

Vi oplever at den understøttende visuelle guidning i form af pil +navn+ur støttede børnene i det der, for dem var svært, og kunne frigive noget energi til at være tilstede sammen og på deres præmisser og deres definition af samspil, kommunikere om det givne spil.

Når vi laver handleplaner som ovenstående er det, for os, væsentligt at vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og dets zone for nærmeste udvikling i konteksten. I basisgruppen har vi forskellige specialpædagogiske tiltag med udgangspunkt i TEACCH, som vi tilrettelægger i forhold til den enkelte. Vi har ugentlig tilknyttet talepædagog hvor vi også i samarbejde med hende udarbejder handleplaner for aktuelle udfordringer. Ligeledes har vi stuemøder og i foråret haft supervision med psykolog og talepædagog.

Vi mener at vi igennem de specialpædagogiske tiltag kan gøre omverdenen mere forståelig og give barnet større forudsætninger for at kommunikere og samt selvbevidstgøre egne behov og udtrykke dem. Hvilket kan give forudsætninger for leg og interaktion med andre børn.

SNEGLENE

Årsag til valg af fokus

Labyrinten er en mangfoldig institution. Den er beliggende i et ghetto/villaområde, så her er mange forskellig etniciteter, klasseforskelle og kulturer. Endvidere har børnehaven en basisgruppe med autistiske børn. Det giver en del udfordringer på det kommunikative område, men også mange muligheder.

Bl.a. har vi på sneglestuen observeret at børnene af mange årsager vælger at lege i (kulturopdelt), mange drenge og piger leger opdelt (køn) og at der er klikkedannelser bl.a. pga. en gruppe børn med en fælles fortid i en vuggestue.

Vi oplever på den baggrund at flere børn har manglende kendskab til hinanden og hinandens ressourcer og forskelligheder og at børn bliver holdt udenfor. Vi finder det derfor vigtigt at inkludere og integrere i børnegruppen, så vi støtter børnene i at lære hinandens forskelligheder og legekoder at kende.

Sneglestuens fokus er derfor overordnet kommunikation og sociale relationer.

Tiltag

Vi har i samarbejde med en pædagog fra støttekorpsset lavet tre grupper med børn som normalt ikke søger hinanden. De tre pædagoger på stuen er primære for en gruppe hver. Ideen er igennem voksenstyrede aktiviteter, at gøre børnene mere nysgerrige på hinanden og lære dem det anderledes/forskellige som nye potentielle venner kan åbne for. Vi har bl.a. lavet et forløb med en gruppe der temperamentsmæssigt vil passe sammen. Der er en stille dreng i gruppen som bliver holdt en del udenfor. Pædagogen har set at drengen er god til fodbold og ved han er nysgerrig efter to andre

drengene i gruppen som ikke har gengældt interessen. I fodboldkampen er de på hold sammen og den stille dreng tør vise sine kvaliteter. Der bliver i gruppen skabt en fællesskabsfølelse og pædagogen snakker med drengene om at lave legeaftaler hjemme og om at sidde sammen imens de spiser.

Vi har lavet faste pladser ved spisning. Vi har valgt at sætte de børn sammen som normalt ikke søger hinanden, eller dem som vil passe godt sammen. Årsagen er også at skabe ro for børn med særlige behov for rammer og forudsigelighed.

Vi bruger "Trin for trin" til at lære børnene om empati. Bl.a. bruger vi billeder af børn som bliver holdt udenfor, børn der ser anderledes ud, børn der ser bange ud osv. og får en kontinuerlig dialog om hvad de forskellige ting betyder og hvordan man er god ved hinanden og hvordan man kan hjælpe.

På stuemøder evaluerer vi i samarbejde med støttepædagogen, på de igangværende forløb og på børnegruppen/børn og analyserer og udvikler løbende.

Mål

Mangfoldighed er Labyrintens ressource. Det giver muligheder og stort potentiale for at skabe børn der kan favne bredt. Vi arbejder fortsat videre med vores fokuspunkt i hele 2013.

SOMMERFUGLENE

Vi har i Labyrinten arbejdet med kommunikation som fokuspunkt og med særlig fokus på kommunikation - børnegrupperne imellem.

Vi har valgt at give børnene faste pladser ved spisning for at fremme kommunikation mellem børn der normalt ikke er så meget sammen. Men også for at give de børn som kun ser bedstevennen eller yndlingsveninden mulighed for at lære andre at kende. Det er samtidig en god måde at få sproget i fokus. Børn med et veludviklet sprog giver de børn, hvis sprog ikke er på samme niveau en mulighed for helt naturligt at tilegne sig et bedre sprog.

Vi bestemmer også, hvem der skal sidde sammen i vores bus. Her gør det samme sig gældende, men fordi der kun er 12 børn afsted er det endnu mere synligt, at der sker en god udvikling. De få børn gør det også nemmere for pædagogerne at fastholde relationer børnene imellem, om det så blot er for en dag. Men ser at det faktisk ofte sker igen den følgende dag. Igen blander vi børnene efter børnegrupperne/ tosprogede og etnisk danske børn, så nye relationer kan opstå.

I skolegruppen sætter vi bevidst børnene sammen efter hvem der kan styrke hinanden. Her gælder det modsatte også. Da vi arbejder seriøst og meget målrettet med forskellige emner er det vigtigt at de børn,

der har let ved at tirre hinanden holdes adskilt. Børnene lærer at diskutere og komme frem med deres tanker og analyser af emner, vi har behandlet, og ny viden og nye ord er med til at styrke alle i gruppen.

Vi ser at børnene ofte søger de samme børn hver dag. Dette vil vi gerne være med til at bryde, hvilket vi blandt andet gør ved fælles lege og opfordring til at lave legeaftaler på tværs af gruppedannelserne. Langt de fleste forældre er positive over for ideen og støtter os op.

Vi bruger ”Trin for trin” i vores arbejde med social og følelsesmæssig forståelse. Metoden giver børnene rig lejlighed til at styrke kommunikationen indbyrdes og i forholdet til de voksne. Vores samlinger er en anden måde at styrke kommunikationen på.

Ovenstående er alt sammen noget, der fortsættes.

EDDERKOPPERNE

I basisgruppen er der 6 børn hovedsagligt med diagnose inden for det autistiske spektrum. Hovedparten af børnene i basisgruppen har forskellige udfordringer i forhold til kommunikation, socialt samspil samt aflæsning af omverdenskonteksten, hvorfor en stor del af det faglige indhold i vores pædagogiske arbejde omfatter kommunikation. Nedenstående beskrivelse indbefatter et uddrag af vores arbejde med kommunikation og **eksemplificerer**, ud fra hverdagskonteksten, hvordan vi inddrager læreplanerne i årets fokuspunkt 2013, kommunikation.

Udover, at vi i vores pædagogiske hverdag tilrettelægger tiltag til at fremme kommunikationsforståelse, har vi et tværfagligt samarbejde med autismetalepædagog og psykolog hvor vi udarbejder handleplaner for det enkelte barn, også med fokus på kommunikation. Idet, det er meget individuelt hvilke tiltag den enkelte har brug for, samt hvor den enkelte befinder sig, i zone for nærmeste udvikling og kan modtage læring, de forskellige tiltag bliver tilpasset efter barnet.

Inddragelse af læreplaner i årets fokuspunkt 2013, kommunikation

Vi har haft en temauge med læring om vand som en metode til at have fokus på inklusion. Der var forskellige aktiviteter i ugens løb i forhold til emnet vand. Vi lavede indendørs vandbane, frøs ”isbjerge”, farvede vand, sejlede med både i vandpytter, fandt ud af hvad der synker og hvad der flyder. I nedenstående læreplansbeskrivelse vil vi beskrive hvordan vi har inddraget årets fokuspunkt kommunikation i læreplanstemaet i projektugen, samt give en beskrivelse med nogle eksempler på hvordan vi inddrager læreplanstemaer i forhold til kommunikation i hverdagskonteksten.

Punkt 1, i nedenstående læreplansbeskrivelse illustrerer hvordan læreplaner inddrages i en projektuge.

Punkt 2, eksemplificerer hvordan vi implementerer læreplaner i hverdagskontekstsammenhæng.

Kulturelle udtryksformer og værdier

1. I projektugen lavede børnene diverse vandeksperimenter: De farvede vand, puttede glimmer i vand og lavede bobler. Børnene synes det så flot ud at gradbøje vand i den kontekst og se hvor forskelligt vand kan udtage sig. Det kan fx være både grønt og boblende. Vi så også en fagfilm om vand. Igennem forløbet blev der kommunikeret med kropssprog og begejstring for hinandens initiativer.
2. I hverdagskonteksten laver vi forskellige kreative projekter gennem året. Fx maler vi på forskelligt materiale. Hvor vi sideløbende med maleforløbet lærer om farver, hvordan farver bruges forskelligt, hvordan grundfarverne kan skifte eller hvordan forskellige penselstrejf kan ændre et billede. De voksne verbaliserer børnenes handlinger i projektet med det formål at skabe et fælles fokuspunkt og gøre opmærksom på andres deltagelse i projektet. Vi er opmærksomme på at integrere kommunikation som eksempelvis i et maleprojekt og ikke se kommunikation som en separat indlæring. I basis gruppen er mange af børnene meget musikinteresserede og vi bruger meget musik i form af sanglege, brug af

musikinstrumenter og vi lytter meget til musik. Nogle af børnene finder ro gennem musik. Vi bruger en del visuel understøttelse til at kommunikere sangtekster til børnene. Vi har sangbøger med funktionelle illustrationer så børnene kan synge med ud fra billederne.

Naturen og naturfænomener

1. Med udgangspunkt i projektuge: Vand er et naturfænomen og der blev eksperimenteret med vand hele ugen. Eksempelvis var det interessant at erfare hvilke genstande der kan synke og flyde, både inde i børnehaven i skåle, men også på legepladsen i vandpytter. Projektugen gav anledning til spontan kommunikation på børnenes initiativer, men også til speciel indlæring af funktionel brug af kommunikation, hvor det var undervisningssituationer om læring om naturfænomenet vand.
2. I hverdagskonteksten er vi ude hver dag og her arbejder vi meget ud fra ”at gribe øjeblikket” til spontan kommunikation. Det kan både være i forhold til læring om naturfænomener men også i forhold til samspil. Eksempelvis verbaliseres og begejstres børnene i forhold til årstidernes skift. Det kan være den første sne, hvor vi laver fælles leg med slæde eller snebolde og udforsker materialet sne, samtidig med vi pædagogisk støtter børnene i samspil og kommunikation. Om sommeren er der fx mange insekter børnene er fælles om at udforske, her inddrager vi læring om specifikke insekter som børnene finder. Vi bruger bøger eller iPad så vi både udforsker dyret pragmatisk, samt tilegner viden teoretisk.

Sociale kompetencer

1. I projektugen var de fleste aktiviteter strukturerede og i klare rammer, hvilket gav rum til pædagogisk støtte, til samspil børnene imellem. Der opstod fælles opmærksomhed, affødt af begejstring for vandforsøg på børnenes eget initiativ og egne ideer med at eksperimenterere med baljer med vand i. De voksne verbaliserede det enkeltes barns aktivitet i fællesskabet og understøttede udveksling af interesse for børnenes aktiviteter, hinanden imellem.
2. I hverdagskonteksten arbejder vi meget med at udvikle børnenes sociale kompetencer, idet som nævnt i indledningen, er sociale kompetencer en udfordring for børn i basisgruppen. Vi samarbejder tværfagligt og laver individuelle handleplaner med tilhørende pædagogisk forløb til det enkelte barn. I forhold til opøvelse af sociale kompetencer, såvel som den øvrige læring, er vi opmærksomme på at kommunikationsniveau matcher børnenes udviklingsniveau. I forhold til hovedparten af hverdagens aktiviteter ind tænker vi kommunikationstræning, vi bruger fx visuel støtte til de fleste aktiviteter samt til

at kommunikere social læring, tilpasset kontekst og barn. Eksempelvis har 2 børn brug for et æggeur med tilhørende visuel guidning til at skiftes om en legegenstand. Børnene har et billede med dem selv på og en tilhørende pil så det er tydeligt at se at den pilen peger på har "turen" til genstanden. I hverdagene er kommunikationstræning implementeret gennem hovedparten af dagens rutiner samt aktiviteter.

Krop og bevægelse

1. I projektugen sansede børnene vand i forskellige grader såsom koldt, varmt og is. Hvilket de udtrykte med kropssprog, mimik eller verbalt. Ligeledes blev der flittigt hoppet i vandpytter en dag hvor det regnede.
2. I hverdagskonteksten implementerer vi krop og bevægelse gennem aktiviteter. Finmotorisk øver vi pincetgreb, laver perleplader, modellervoks og øver hverdagsrutinebestemte finmotoriske trin i fx spisesituationen. Grov motorisk er vi fx meget ude hvor vi træner balance på balance bom, løber op og ned af bakke, gynger, spiller bold mv. Vi afstemmer aktiviteter til barnets udviklingsbehov og vurderer individuelt. Nogle børn har brug for at øve balance, nogle har brug for at øve det finmotoriske. Fælles for de motoriske aktiviteter er at vi verbaliserer for barnet gennem aktiviteten, så barnet bliver bevidst om egne færdigheder og deres selvværd styrkes i form af barnets egen bevidsthed om hvad barnet lærer. Eksempelvis kan det være en stor sejr, at lære at gribe en bold. *"for kunne jeg ikke", "nu kan jeg!"*.

Den voksne understøtter barnets bevidstgørelse om egen læring gennem kommunikation verbalt. Det kan også understøttes visuelt, hvis barnet har en sparsom sprogforståelse. Her kan det illustreres med billeder og et kryds i rubrikken, nu kan jeg gribe en bold.

Alsidig personlig udvikling

1. I projektugen var aktiviteten tilrettelagt med fokus på det enkelte barns forudsætninger i zone for nærmeste udvikling. Børnene bidrog med hver deres unikke personlighed og kommunikerede vandaktiviteternes udbytte til hinanden og modtog læring med det udgangspunkt. Nogle havde megen mimik og udbrud og andre samtalede om emnet den givne dag.
2. I hverdagskonteksten vægter vi den personlige udvikling og anerkender barnets zone for nærmeste udvikling. Vores tilgang er at kommunikationsniveau matcher børnenes udviklingsniveau når vi arbejder med den kommunikative læring. Vi udarbejder handleplaner til det enkelte barn, der afstemmes løbende, affødt af barnets personlige udviklingsniveau der ændres kontinuerligt. De specialpædagogiske systemer anvendes med fokus på den enkeltes udviklingsniveau. Ligeledes ind tænkes den kommunikative personlige udvikling som en implementeret helhed, igennem aktiviteter og rutiner i børnehaven. Vi anvender et visuelt pædagogisk system som hedder Boardmaker. Hvor børnene får visuel understøttelse til samspil og rutiner. Nogle børn har brug for mange detaljerede Boardmaker billeder og nogle har brug for færre billeder hvor verbal kommunikation kan suppleres med det visuelle.

Endvidere kommunikerer vi til forældrene, hvilket konkrete udviklingsmål det enkelte barn har nået, med det formål at barnet bliver opmærksomt på sin succes. Det kan eksempelvis være et pædagogisk mål, som at lære og kalde på en voksen med navn, når der er brug for hjælp, i stedet for at barnet bliver frustreret henvender det sig på en kommunikativ hensigtsmæssig og forståelig måde.

Sprog

1. I projektugen: De voksne verbaliserede aktiviteterne på de givne dage og der var eksempelvis nye begreber i forhold til læring om vand. Eksempelvis sænke/flyde. Disse begreber blev yderligere understøttet i forhold til børnenes egne eksperimenter med genstande som flyder og synker.
2. I hverdagskonteksten arbejder vi med at gøre den daglige kommunikation tydelig. Det er både verbalt og visuelt. Vi verbaliserer de givne aktiviteter og rutiner som fx at tage tøj på eller sætte ord på en igangværende legeaktivitet, samtidig med at vi kommunikativt støtter aktiviteten/rutinen visuelt. Vi guider barnet gennem hverdagens rutiner og aktiviteter. I basisgruppen bruger vi bøger i mange sammenhænge. I frokostsituationen læses dagligt bøger som en fast rutine, vi har et bredt udvalg af bøger og vægter at præsentere børnene for forskellige forfattere og genrer. Vi differentierer når vi arbejder med litteratur og tager udgangspunkt i det enkeltes barn forudsætninger, i forhold til valg af bog

og forfatter. Samtidig med at vi øger sværhedsgraden af materiale når vi skønner barnet er klar til samme. Vi udvikler kontinuerligt børnenes forståelseskompetencer i forhold til bogens indhold og vægter at bruge en periode på samme bog. Nogle af børnene udfordrer vi ved at tale om indholdet i bogen efterfølgende. Hvis vi fx har læst om en dreng som er meget sur, forsøger vi at overføre bogens indhold til noget genkendeligt fra barnets hverdag, mange genkender fx følelsen at være sur. Vi understøtter kommunikativt med illustrationer fra bogen eller eksempelvis med Boardmaker ansigter som viser sur og glad. Nogle børn lærer bogens indhold udenad og kan sommetider læse den for de andre, her præsenteres barnet for nye sproglige begreber.

Ligeledes samarbejder vi tværfagligt i forhold til sproglig kommunikation og udarbejder handleplaner for det enkelte barn. En stor del af vores pædagogfaglige indhold vægter det kommunikativt sproglige, både visuelt, i samspilskontekst, og verbalt.

Konklusion

Det er meget individuelt hvordan det enkelte barn udvikler kompetencer i forhold til kommunikation og vi tager altid udgangspunkt i den enkelte og dets ressourcer når vi arbejder med fokuspunkter som kommunikation. Nogle udvikler sig bedst i små grupper med et eller flere børn og andre mestre en større gruppe af 5 børn. I forhold til projektugen med vand var der på nogle af projektdagene rum til udvikling af kommunikationskompetencer og på andre dage erfarede vi at selve aktiviteten var for spændende til at det gav rum til egen fordybelse og initiativer og ikke kommunikativt samspil. I hverdagskonteksten er det som nævnt ovenfor en stor del af det pædagogiske arbejde i basisgruppen.

SOMMERFUGLENE

Efter at have arbejdet i 2 år med kommunikation ser vi en ændring i børnenes valg af kammerater. Dog er der stadig faste vennegrupper, som indimellem kan være svære at bryde. Men børnene er blevet meget mere opmærksomme på hinanden og vi ser, at alle føler et større ansvar for hinanden. Alle bliver set og børnene har en meget inkluderende holdning til hinanden, f.eks. ved vores ”samlings”, hvor fokus er på gruppen. Som voksne giver vi plads til alle, men taler også med børnene om, at vi er forskellige og har ret til at være det. I sensommeren og efteråret 2013 har vi arbejdet mere struktureret med børnegruppen. Stadig har vi som voksne bestemt gruppesammensætningerne, både i aktiviteterne, på ture og ved spising. Under forberedelser til planlagte aktiviteter og i vores temaugle i november 2013 er børnenes relationer taget i betragtning. Samtidig ser vi også en mere homogen gruppe, som føler et anderledes fællesskab over for hinanden. Vi bruger stadig ”Trin for Trin”-programmet, men ikke så ofte som tidligere, da der ikke har været behov for det.

Når vi arbejder med kommunikation tænker vi også inklusion og fællesskab. Dette er hele udgangspunktet for vores arbejde. Alle børn har ret til at føle sig som en del af fællesskabet. Måden med at være en bestemmende faktor for børnenes kommunikation og trivsel har givet positive resultater. At være meget konkret i vores pædagogiske planlægning og handlemåde synes vi har givet børnene et nuanceret syn på hinanden uden skelen til etnicitet. Vi ser dog også, at nogle af børnene i frie lege stadig søger hinanden i ”gamle” grupper. De er dog samtidig blevet mere åbne for at have andre med i deres lege.

At være kommunikerende er også at invitere forældrene mere ind i vores dagligdag. Ofte bliver det kun til de korte snakke og beskeder, men det er også en vigtig ting i en travl hverdag. Disse små stunder betyder at forældrene bliver set og at vi også gør opmærksom på, at vi har set og hørt deres barn i løbet af dagen, og at barnet er blevet mødt med interesse og omsorg. Vi ønsker at møde forældrene på en både professionel, men også positiv måde, der giver dem en god fornemmelse for, at deres barn har en tryk hverdag. For os er det også vigtigt at forældre kan komme til os, hvis de har problemer med barnet derhjemme. Vi har tavshedspligt, men samtidig opfordrer vi også forældrene til at udnytte de muligheder, bydelen kan give, hvis vi finder det nødvendigt. Vi holder årligt samtaler med forældrene om deres barn, men er parate til, til hver en tid at drøfte problemer, hvis det er aktuelt. Vi ser forældrene som ligeværdige partnere i arbejdet med deres barn.

Når barnet nærmer sig skolestart, laver vi en overlevering (vi er forpligtiget til dette) om barnet til skolen. Forældrene skal underskrive overleveringen, og er der emner i overleveringen hvor man ikke er enige, diskuterer vi dette med forældrene. Vi kan også blive inddraget i samarbejdet med skolen, hvor vi, sammen med forældrene, deltager i de møder, skolen finder nødvendige.

Vores arbejde med kommunikation som en bevidst faktor i dagligdagen har gjort os meget opmærksomme på den måde vi arbejder og taler på. Vi oplever, at hverdagene er blevet lettere, da kommunikationen også afværger konflikter børnene i mellem. Dette giver tryk for alle, og det er et arbejde, vi vil fortsætte fremover.

SNEGLENE

Vi har arbejdet med kommunikation og sociale relationer i 2 år og vi ser en mere mangfoldig og homogen børnegruppe der kan sætte flere ord på sine følelser og som er bedre til at favne. De er blevet bedre til at konflikthåndtere og hjælpe hinanden. Bl.a. har vores kontinuerlige brug af ”Trin for trin” og vores tema om hjælpsomhed, ”at tage hensyn” og selvhjulpenhed båret synlig frugt. Vi hører og ser børnene bruge det de har lært i dagligdagen.

Det at arbejde med et overordnet fælles fokus har skærpet opmærksomheden og samarbejdet for de voksne. Det at vi har været mere konkrete i vores pædagogiske planlægning og handlemåde synes vi har givet vores meget forskellige børn et mere nuanceret syn på hinanden uanset, etnicitet, kultur og baggrund.

Når vi arbejder med kommunikation tænker vi også inklusion og relationer. Alle børn har ret til at føle sig som en del af et fællesskab. Vi har i perioden været mere styrende ift. børnenes kommunikation og det har givet positive resultater og en bedre trivsel.

Eksempel; Vi har børn, som har brugt mange ressourcer på at være i konflikt om hvor man f.eks. skal sidde til frokost og hvem man skal sidde ved siden af. Og vi har haft børn som blev holdt udenfor på baggrund af dette. Derfor har der i børnegruppen været et behov for struktur og rammer på stuen. Eksempelvis ved faste spisepladser, faste grupper på ture og i aktiviteter. Det har givet mere ro og færre konflikter og mere trykke og glade børn.

Selvfølgelig lytter vi til børnene og vi forventningsafstemmer og de har medbestemmende, men det har været rigtig godt med den daglige strukturform.

I vores grupper med voksenstyrede aktiviteter, ser vi at børnene får fælles grobund til at lege sammen når der også er fri leg. Der er stadig faste legegrupper som kan være svær at bryde, men de er blevet bedre til at tage andre med i legen. Det at de er blevet opmærksomme på hinanden, gør at de føler mere ansvar for hinanden. Og de har oplevet at det ”fremmede” har potentiale og faktisk kan være en ven.

Vores kommunikation og samarbejde med forældrene er essentielt. Vi ønsker at møde forældrene professionelt og positivt og ser dem som ligeværdige partnere i arbejdet med deres børn.

Ofte bliver det i en travl hverdag kun til en garderobesnak, men disse snakke er også vigtige for her bliver forældrene set og hørt og vi gør opmærksom på at deres barn er blevet set og hørt og at barnet er blevet mødt med interesse og omsorg.

Vi holder løbende forældresamtale for alle. Dørene står altid åben hvis forældre har behov for en samtale. Hvis vi mener der er et behov for det indkalder vi til samtale, eller henviser til de tilbud bydelen tilbyder.

Vi er i perioden blevet mere bevidste om effekten af samarbejdet med forældrene ift. pædagogiske projekter og hvor vidt de lykkes. Bl.a. har vi snakket med forældrene om at lave en fælles indsats ift. selvhjulpenhed og

hjælpsomheds temaet. F.eks. skal forældrene også lade børnene tage deres tøj på selv osv. Endvidere har vi snakket om fællesindsats ift. begreber som ”at tage hensyn” så vi bruger de samme ord og forståelsesrammer overfor børnene.

Vi har opfordret forældre til mange hjemmelegeaftaler for potentielle venner og det er der kommet mange gode oplevelser og stærke relationer ud af. Det at bliver inviteret med hjem giver en fælles oplevelse som er meget stærk. Det at komme i et anderledes hjem og opdage at her er sjovt og hyggeligt, at være - er en stor gevinst for inklusions og integrationsprocessen. Og i børnehaven snakker vi om, hvad de har oplevet hjemme hos hinanden.

Når et barn nærmer sig skolestart skriver vi vidensoverdragelser til skolen, her skal vi have forældrenes samtykke. Er der uenighed om emner i overdragelsen diskuterer vi dette med forældrene. Vi kan også sammen med forældrene blive inddraget i møder, hvis skolen finder det nødvendigt.

Med vores fokus på kommunikation er vi blevet mere bevidste om den måde vi arbejder og taler på. Vi analyserer og evaluerer og sætter ord på vores pædagogiske praksis som aldrig før. Og vi oplever at vi ved hjælp af fælles indsats og få virkemidler, kan gøre en stor forskel - der gør hverdagen lettere, mere gennemsigtig og mere ukompliceret for både børn og voksne.

Med venlig hilsen personalet i

Labyrinten
Sjælør Boulevard 77-79
2500 Valby

boernehavenlabyrinten.dk

14. januar 2014